

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки та психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Міжнародного гуманітарного
університету д.ю.н., професор

Костянтин ГРОМОВЕНКО

«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК9. ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

Галузь знань	<u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u>
Спеціальність	<u>053 «Психологія»</u>
Назва освітньої програми	<u>Психологія</u>
Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський) рівень</u>

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології
протокол № 1 від 29 серпня 2024 року.

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри педагогіки та психології, кандидат психологічних наук, доцент Меленчук Наталя Іванівна	097-880-21-79	Natmelenchuk0808@gmail.com

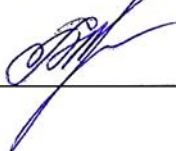
Завідувач кафедри педагогіки та психології к.п.н., доцент

 Наталя МЕЛЕНЧУК

Гарант освітньої програми
д.п.н., професор

 Світлана ЄРМАКОВА

Узгоджено
Начальник навчального відділу

 Лариса РАЙЧЕВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4 Загальна кількість годин – 120	Галузь – 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність – 053 «Психологія»	обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
Мова навчання – українська	Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень	28 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота та індивідуальні завдання	
		64 год.	108 год.
		Вид контролю:	
		екзамен	екзамен

Становлення будь-якої науки відбувається поступово і може тривати століттями. У цьому сенсі особливо слід відзначити розвиток психології, який розпочався задовго до набуття нею статусу незалежної та самостійної науки. Історія психології являє собою таку галузь психології, яка дозволяє простежити весь шлях становлення психологічної науки, починаючи із зародження перших уявлень про душу в межах філософії і завершуючи актуальними напрямками розвитку психологічних знань у наші дні.

Історія психології – одна із небагатьох навчальних дисциплін, яка синтезує знання окремих галузей і проблем психології. З одного боку, її зміст – це ті знання, які були отримані з інших курсів – загальної, вікової, соціальної психології, тощо. З іншого боку, історія психології дозволяє привести ці знання в систему, зрозуміти логіку становлення психології, причини зміни її предмету, основної проблематики.

Значення даної дисципліни полягає в тому, що зміст цього предмету, по суті, є основою культури, необхідної для психологів в будь-якій галузі і діяльності. Курс з «Історії психології» вчить не тільки фактам, але і мисленню, вмінню зрозуміти і адекватно оцінити окремі психологічні явища і концепції. Аналіз різних підходів до психіки допоможе набути неідеалізований, недогматичний погляд на різні теорії, навчить мислити об'єктивно і неупереджено, знаходити реальні переваги і недоліки як абсолютизованих теорій, так і нових, модних нині. Вивчення курсу дозволить усвідомити складний шлях, пройдений психологією в пошуках нових, більш повних і об'єктивних знань про психологію, про проблеми, які були вирішені, і котрі ще вимагають свого вирішення.

Розуміння того факту, що психологія не має єдиного, правильного і остаточного вирішення всіх проблем, допоможе сформулювати установку на перенесення отриманих знань у власну наукову

і практичну діяльність, допоможе більш об'єктивно розібратись у різноманітності наукових шкіл і течій, які існують у сучасній психологічній науці.

Метою дисципліни «Історія психології» є формування наукових уявлень про тенденції розвитку психологічної науки та розвиток здатності до застосування психологічних знань в умовах професійної діяльності.

Передумови для вивчення дисципліни. «Історія психології» є своєрідним вступом до обов'язкових та вибіркових психологічних дисциплін. Паралельно з вивченням навчальної дисципліни «Історія психології» здобувачі мають вивчати такі навчальні дисципліни, як «Загальна психологія» та «Історія України та української культури».

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Історія психології» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Навчальна дисципліна «Історія психології» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПР), передбачених освітньою програмою:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. На понятійному рівні – основні методологічні та теоретичні категорії, поняття, що визначають зміст навчального предмету «Історія психології», його структуру в розрізі загального процесу пізнання психічного.

2. Описувати: конкретні психічні явища, знати та вміти правильно застосовувати відповідні методологічні підходи в історичному аспекті.

Уміння:

3. Розуміти якісні зміни та оновлень, що відбуваються на сучасному етапі пізнання психічного.

4. Визначати останні зміни та доповнення, що спричинені впливом постпозитивістських та постмодерністських концепцій.

5. Пояснювати зміст культурної психології.

6. Застосувати знання: на рівні відтворення – правильно оцінювати сутність та зміст процесу пізнання психічного, орієнтуватися в сучасних психологічних напрямках та школах; на творчому рівні – використовувати свої внутрішні якості у підвищенні ефективності професійної діяльності, досліджувати комунікативно-інтерактивні явища.

Навички:

7. Упорядковувати набуті знання у вигляді виконання індивідуальних завдань.

8. Аргументовано обговорити та пояснити особливості історії психології як інтегративної наукової дисципліни та її значення для побудови несуперечливого теоретичного концепту психічного.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ ЗАРОДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДУМКИ

Тема 1. Предмет, методологія та етапи розвитку історії психології.

Підходи до історії психології. Предмет історії психології. Завдання історії психології. Типи психологічного пізнання. Періодизація історії психології. Методичні проблеми історико-психологічного дослідження. Методологічні принципи та методи, що використовуються в історії психології. Функції історії психології, її роль в розвитку знань. Характеристика основних етапів розвитку історії психології.

Тема 2. Психологія Стародавнього світу.

Психологічні погляди в стародавньому Єгипті та Вавілоні. Уявлення про хворобу душі у давньоєгипетських, вавилонських, індійських, китайських традиціях як передвісники реабілітаційних підходів. Психологічні погляди в Стародавній Індії. Тлумачення душі та свідомості в буддизмі і джайнізмі (проблема самосвідомості). Психологічні аспекти вчень, філософських шкіл в Стародавній Індії (чарвакка, йога, веданта, міманса, н'яя, вайшешика) та розуміння співвідношення душі і організму, темпераменту в індійських медиків. Стародавній Китай: своєрідність трактування душі, особистості та її морального розвитку (Конфуцій, даосизм, Ван Чун, Мо-цзи, та інші). Методи психодуховної підтримки (жрецькі практики, медитація, аюрведа).

Тема 3. Психологія Античності.

Душа в трактуванні натурфілософів. Вчення про логос. Вчення про душу Геракліта. Піфагорійський союз і зміна уявлень про душу. Моральна психологія Сократа. Маєвтика як метод розвитку інтелекту. Психологічні погляди Платона. Психологічні ідеї у вченнях Демокріта та Епікура. Внесок Аристотеля в розвиток психології. Психологічні погляди античних лікарів. Гуморальна теорія і трактування темпераменту: вчення про темпераменти Гіппократа. Гіппократ і Гален: вплив тілесних процесів на психіку – основа для біопсихосоціальних моделей у реабілітації. Психологічні погляди в епоху еллінізму. Стоїцизм та епікуреїзм як ранні когнітивні практики саморегуляції. Роль стоїцизму та епікуреїзму в сучасній системі психічної реабілітації.

Тема 4. Психологічні вчення Середньовіччя та епохи Відродження.

Розвиток психологічних ідей в арабомовній науці. Проблема подвійної істини Ібн-Сіна. Асоціативний експеримент Ібн-Сіні. Ібн-Рошд: учення про душу та її волю. Внесок Аль-Газена у розвиток психології. Психологія Середньовічної Європи: патристика і схоластика. Патристика: проблема душі, пізнання, свобода волі (Тертуліан, Григорій Нисський, Немезій Ефеський та інші). Схоластика. Психологія і теологія Ф. Аквінського. Роджер Бекон – ідея дослідного пізнання душі. Боротьба номіналізму і реалізму. Проблема душі і розвитку особистості у Абеяра та Аврелія Августина. «Бритва» Вільяма Оккама. Роль милосердя та духовного наставництва – аналоги сучасної емоційної підтримки.

Психологічні погляди епохи Відродження. «Душа в тілі» – П'єтро Помпонаці. Створення товариства природодослідників Бернардіно Телезіо. Вивчення пізнавальних можливостей людини Леонардо да Вінчі. Вчення про світ і душу Н. Кузанського, гілозоїзм Дж. Бруно.

Психологія італійського Відродження. Відродження і політика. Н. Макіавеллі і теоретизація автономії політики. Л. да Вінчі. Вчення про світ і душу М. Кузанського. Гілозоїзм Дж. Бруно. Психологічні аспекти освіти і розвитку дітей у середньовіччі та епоху Відродження. Е. Роттердамський, Х. Вівес, Р. Бекон, Я. А. Коменський. Емпіричний напрям психології в Іспанії: Х. Вівес, Х. Уарте. Реалізм і неоплатонізм. М. Коперник. Учення Г. Галілея.

Тема 5. Психологія епохи Нового часу.

Характеристика психологічних учень XVII ст. Психологія як наука про свідомість. Система світу, методологія і філософія у творчості І. Ньютона. Ф. Бекон: емпірична методологія та індуктивна логіка, їх значення для розвитку експериментальної науки. Вчення про душу і тіло в дуалізмі Р. Декарта. Післядекартівська полеміка про природу людини і душі: вчення про афекти і свободу Б. Спінози. Метафізика монізму. Епіфеноменалізм Т. Гоббса. Теорія абсолютистської держави. Закладання основ емпіричної психології у вченні про пізнання Дж. Локка. Критичний емпіризм. Монадологія Г. В. Лейбніца. Метафізика плюралізму. Людина та її доля.

Тема 6. Психологічні ідеї Просвітництва

Асоціативна психологія і психологія здібностей. Гносеологія номіналізму. Дж. Берклі. Поширення принципу асоціацій на процес пізнання. Д. Юм. Асоціанізм Д. Гартлі, Д. Прістлі. Психологічні погляди німецьких філософів: Х. Вольф, І. Кант, Й. Г. Фіхте, Г. В.-Ф. Гегель, Ф. В. Шеллінг, Л. Фейєрбах. Матеріалістичний напрям у французькій психології: психологічні погляди філософів епохи Просвітництва (Е. Б. де Кондільяк, Д. Дідро, П. Ж. Кабаніс, Ж. О. де Ламетрі, Ж.-Ж. Руссо та ін.). Прогресивні психологічні концепції США. Зародження ідеї про культурно-історичні закони духовного життя людей.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЇ ЯК САМОСТІЙНОЇ НАУКИ

Тема 7. Розвиток психології у XIX ст.: природничо-наукові передумови зародження психології як самостійної науки (розвиток експериментальної психології).

Розвиток асоціативної психології: класичні теорії асоціанізму. Т. Браун. Дж. Мілль. Теорія ментальної хімії Д. С. Мілля; еволюційна психологія. Г. Спенсер; статика і динаміка уявлень Й. Ф. Гербарта. Розвиток експериментальної психології: біологічний детермінізм. Основні положення вчення Ч. Дарвіна. Зоопсихологія. Розвиток порівняльної психології: психіка тварин і психіка людини. Дж. Романес. Закон «економії» Ллойд–Моргана. Варіативність поведінки. Теорія тропізмів. Ж. Леб. Розвиток психофізики, психофізіології, диференціальної психології, психометрії: зародження психофізики. Е. Г. Вебер. Основи психофізики Г. Т. Фехнера; психічні процеси. Ф. К. Дондерс. Основні положення психофізіології Г. Л. Гельмгольца. Психіка як регулятор поведінки. Е. Пфлюгер.

Тема 8. Розвиток психології у XIX ст.: розгалуження психологічної науки.

Соціальна і культурно-історична психологія: «Психологія народів» В. Вундта. Аналіз колективних уявлень Е. Дюркгейма. Психіатрія. Ж. М. Шарко. Психоневрологія. Т. А. Рібо. П. М. Ф. Жане. Психотехніка. Х. Мюнстерберг. Створення першої експериментальної лабораторії. В. Вундт. Розвиток експериментальної психології як підґрунтя для наукової оцінки ефективності реабілітаційних втручань. Розвиток експериментальної психології у Європі та Америці наприкінці XIX – на початку XX ст.: диференціальна психологія. Проблеми індивідуальних розходжень. Ф. Гальтон; розвиток тестології. Д. М. Кеттел; діагностика розумового розвитку. А. Біне. Ч. Е. Спірмен. В. Штерн. Передумови виділення вікової психології в самостійну галузь: психологія розвитку (дитяча і педагогічна психологія). Педологія як наука про дітей. Г. С. Холл. Асоціації в дитячій психології. Розвиток вікової психології. Е. Мейман. Ідея саморозвитку. Е. Клапаред. Методи вивчення психічного розвитку дітей. А. Гезелл. Стадії психічного розвитку. К. Бюлер та Ш. Бюлер. Ідея культурного розвитку дитини. Д. Марко. Етнопсихологія дитинства. М. Мід. Поява санаторних систем як перших установ з елементами психологічної реабілітації.

Тема 9. Розвиток психології до періоду відкритої кризи (60-ті роки XIX ст. – 10-ті роки XX ст.). Структуралізм. Функціоналізм.

Теоретична боротьба періоду становлення психології як самостійної науки. Програми створення нової, дослідної психології: В. Вундт – засновник експериментальної психології. Програма емпіричної психології. Ф. Brentano. Програма побудови психології як науки про поведінку. І. М. Сеченов. Структуралізм. Вюрцбургська школа структуралізму Е. Тітченера. Функціоналізм. К. Штумпф. Функціоналізм в американській психології. Ф. Brentano. У. Джемс. Чикагська школа функціоналізму (Дж. Дьюї, Дж. Р. Енджел, А. Мур, Дж. Г. Керр). Колумбійська школа функціоналізму. Р. Вудвортс. Французька соціологічна школа. Е. Дюркгейм та Л. ЛевіБрюль. Психологічна школа Т. Рібо. Психіка і свідомість у дослідженнях гіпнологів школи А. Льєбо, школи Ж. Шарко. Філософія життя. Духовно-наукова психологія В. Дільтея. Духовно-наукова психологія. Е. Шпрангер.

Тема 10. Розвиток психології періоду відкритої кризи (10-ті роки XX ст. – сер. 30-х років XX ст.). Біхевіоризм. Гештальтпсихологія.

Загальна характеристика зарубіжної психології в період відкритої кризи поч. 10-х – сер. 30-х років XX ст. Розвиток біхевіоризму: Класичний біхевіоризм. Дж. Уотсон. Можливості

біхевіористичного підходу у зміні поведінкових патернів. Необіхевіоризм. Е. Ч. Толмен. К. Л. Халл. Суб'єктивний біхевіоризм. Дж. Міллер. Оперантний біхевіоризм. Б. Ф. Скіннер. Соціально-когнітивний біхевіоризм. А. Бандура, Дж. Роттера. Гештальтизм як психологія цілісності. Гештальт-теорія як реакція проти атомізму традиційної психології. Дослідження М. Вертгеймера. Гештальтистський «тріумвірат»: К. Коффка, В. Келер, К. Левін. Гештальтпідходи до інтеграції переживань та зцілення травм. Неогештальтизм. Психологія мотивації, почуттів, волі, особистості: К. Левін.

Тема 11. Розвиток психології періоду відкритої кризи (10-ті роки XX ст. – сер. 30-х років XX ст.). Психоаналіз. Неофрейдизм XX ст.

Психоаналіз (глибинна психологія): предтечі, тенденції розвитку. З. Фрейд. Психоаналіз як теорія особистості; як метод лікування; психологічна школа. Психоаналіз і робота з травмою (досвід Фрейда з пацієнтами Першої світової війни). Неофрейдизм: «відступники» від психоаналізу. Індивідуальна психологія й функціональна телеологія А. Адлера. Аналітична психологія К. Г. Юнга. А. Фрейд. Неофрейдизм: «послідовники» психоаналізу. Г. Олпорт. Г. Мюррей. Е. Еріксон. «Его-психологія». Неофрейдизм: розвиток психоаналізу у 30–50-х роках XX ст. Анатомія невротичної особистості у К. Хорні. Фрейдомарксизм В. Райха. Психотерапія О. Ранка. Модифікація психоаналізу у д. п. XX ст. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Г. Салліван. Е. Берн.

Тема 12. Розвиток психології у XX ст.: психологічні напрями д./п. XX ст.

Гуманістична психологія – основа сучасної психології підтримки й реабілітації. Гуманістична психологія: предтечі і розвиток. Г. Олпорт. Теоретичне обґрунтування гуманістичної психології. А. Маслоу. К. Роджерс. Гуманістичні підходи в західній психології XX ст.: Е. Бартон, Дж. Тоніген, Р. Тоскова, Дж. Коннорс. Здобутки гуманістичної течії в сучасній психології. Ф. Лерш, Г.-Г. Гадамер, Д. Елкінз, Т. Сас, Д. Портер. Когнітивна психологія: предтечі і розвиток. Генетична психологія. Ж. Піаже. Розвиток когнітивної психології. Дж. Міллер. У. Найссер. Розвиток екзистенційної психології. Р. Мей. Філософські основи гуманістичної психології. Л. Джендлін. Екзистенційно-феноменологічні основи науки про особу. Р. Лейнг. Людина в пошуках граничного сенсу. В. Франкл. Трансперсональна психологія. С. Грофф, Х. Грофф. Трансперсональна психологія: роль духовних практик у відновленні особистості. Сучасна мультидисциплінарна трансперсональна орієнтація психології. М. Букувалас.

Тема 13. Розвиток психології у XX ст.: психологія радянського періоду.

Розвиток експериментальної психології. Психологічні лабораторії. М. Я. Грот, Г. М. Челпанов, О. Ф. Лазурський, М. М. Ланге, Л. Й. Петражицький. Внесок Бехтерева і Лурії у формування систем психологічної допомоги постраждалим від війни. Психологічні школи В. М. Бехтерева, Л. С. Виготського. Г. Г. Шпета. Розвиток дитячої психології і педології (С. Г. Геллерштейн, С. Т. Шацький, М. Я. Басов). Психотехніка (І. Н. Шпильрейн). Зоопсихологія (В. О. Вагнер). Фізіологічна школа (І. П. Павлов, О. О. Ухтомський). Рефлексологія В. М. Бехтерева. Дослідження поведінки. М. О. Бернштейн. К. Н. Корнілов. Соціогенетичний та біогенетичний напрями психології. П. П. Блонський. А. Б. Залкінд. Культурно-історична теорія, дефектологія, педагогічна психологія в працях Л. Виготського. Школа Виготського. Діяльнісний підхід С. Рубінштейна. Напрямки розвитку радянської психології: загальна психологія, дитяча, педагогічна, соціальна тощо. Ідеологічний тиск на психологію радянського періоду. Здобутки та проблеми розвитку психології радянського періоду. Специфіка поглядів на адаптацію та "трудотерапію".

Тема 14. Розвиток психології в Україні.

Психологічні погляди філософів епохи Київської Русі. Психологія в «братських школах». Психологічні погляди І. Вишенського. Г. Сковорода про душу і світ. Психологія в Києво-Могилянській академії. І. Гізель. С. Яворський. Післявоєнний розвиток ідей психологічної допомоги в Україні. Вчені – психологи у Львівському університеті: Ю. Охорович, С. Бaley. Розвиток української психології в радянський період: Харківська школа (Гальперін, Запорожець, Божович та інші); дефектологія – І. Соколянський та О. Мешеряков; історія психології – В. Роменець. Г. Костюк як вчений та організатор наукових досліджень в Україні. Сучасний контекст: післямайданна, воєнна, поствоєнна психологічна реабілітація (вітчизняні підходи, фахівці, приклади). Інтеграція історичних ідей в сучасну українську психореабілітаційну практику.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ ЗАРОДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДУМКИ								
Тема 1. Предмет, методологія та етапи розвитку історії психології.	8	2	2	4	8	2	-	6
Тема 2. Психологія Стародавнього світу.	8	2	2	4	8	2	-	6
Тема 3. Психологія Античності	8	2	2	4	8	-	2	6
Тема 4. Психологічні вчення Середньовіччя та епохи Відродження.	10	2	2	6	8	2	-	6
Тема 5. Психологія епохи Нового часу.	10	2	2	6	8	-	2	6
Тема 6. Психологічні ідеї Просвітництва	10	2	2	6	8	-	2	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ. РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЇ ЯК САМОСТІЙНОЇ НАУКИ								
Тема 7. Розвиток психології у ХІХ ст.: природничо-наукові передумови зародження психології як самостійної науки (розвиток експериментальної психології).	10	2	2	6	8	-	-	8
Тема 8. Розвиток психології у ХІХ ст.: розгалуження психологічної науки.	8	2	2	4	10	-	-	10
Тема 9. Розвиток психології до періоду відкритої кризи (60-ті роки ХІХ ст. – 10-ті роки ХХ ст.). Структуралізм. Функціоналізм.	8	2	2	4	10	-	-	10
Тема 10. Розвиток психології періоду відкритої кризи (10-ті роки ХХ ст. – сер. 30-х років ХХ ст.). Біхевіоризм. Гештальтпсихологія.	8	2	2	4	10	-	-	10
Тема 11. Розвиток психології періоду відкритої кризи (10-ті роки ХХ ст. – сер. 30-х років ХХ ст.). Психоаналіз. Неофрейдизм ХХ ст.	8	2	2	4	10	-	-	10
Тема 12. Розвиток психології у ХХ ст.: психологічні напрями д./п. ХХ ст.	8	2	2	4	8	-	-	8

Тема 13. Розвиток психології у XX ст.: психологія радянського періоду.	8	2	2	4	8	-	-	8
Тема 14. Розвиток психології в Україні.	8	2	2	4	8	-	-	8
Усього годин	120	28	28	64	120	6	6	108
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН								

5. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.			
ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ ЗАРОДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДУМКИ			
1	Тема 1. Предмет, методологія та етапи розвитку історії психології. 1. Підходи до історії психології. Предмет історії психології. 2. Завдання історії психології. 3. Періодизація історії психології. 4. Методи, що використовуються в історії психології. 5. Функції історії психології, її роль в розвитку знань.	2	-
2	Тема 2. Психологія Стародавнього світу. 1. Зародження поглядів про душу в рамках міфологічних і релігійних поглядів. 2. Уявлення про хворобу душі у давньоєгипетських, вавилонських, індійських, китайських традиціях як передвісники реабілітаційних підходів. 3. Психологічні погляди в Стародавній Індії. Тлумачення душі і свідомості в буддизмі і джайнізмі (проблема самосвідомості). 4. Психологічні аспекти вчень, філософських шкіл в Стародавній Індії (чарвакка, йога, веданта, міманса, н'яя, вайшешика). 5. Стародавній Китай: своєрідність трактування душі, особистості і її морального розвитку (Конфуцій, даосизм, Ван Чун, Мо-цзи та інші). 6. Методи психодуховної підтримки (жрецькі практики, медитація, аюрведа).	2	-
3	Тема 3. Психологія Античності. 1. Душа в трактуванні натурфілософів. Геракліт. 2. Піфагорійський союз і зміна уявлень про душу. 3. Моральна психологія Сократа і психологічні ідеї в філософській системі Платона. 4. Внесок Аристотеля в розвиток психології: перша систематизація знання. 5. Гіппократ і Гален: вплив тілесних процесів на психіку – основа для біопсихосоціальних моделей у реабілітації. 6. Стоїцизм та епікуреїзм як ранні когнітивні практики саморегуляції. Роль стоїцизму та епікуреїзму в сучасній системі психічної реабілітації.	2	2
4	Тема 4. Психологічні вчення Середньовіччя та епохи Відродження. 1. Арабомовний світ. Проблема подвійної істини. Ібн-Сіна як філософ та лікар. Асоціативний експеримент Ібн-Сіни. Ібн-Рошид: вчення про душу і її волю. Внесок Аль-Газена в розвиток психології. 2. Середньовічна Європа. Патристика: проблема душі, пізнання, свобода волі	2	-

	(Тертуліан, Григорій Нисський, Немезій Ефеський та інші). 3. Схоластика. Психологія і теологія Томи Аквінського. Роджер Бекон – ідея дослідного пізнання душі. Боротьба номіналізму і реалізму. Проблема душі і розвитку особистості у П. Абеляра та А. Августина. “Бритва” В. Оккама. 4. Психологічні погляди епохи Відродження. (П. Помпонацці, Б. Телезіо, Л. да Вінчі, Н. Кузанський, Дж. Бруно, Х. Вівес, Г. Перейра). 5. Роль милосердя та духовного наставництва – аналоги сучасної емоційної підтримки.		
5	Тема 5. Психологія епохи Нового часу. 1. Характеристика психологічних учень XVII ст. Психологія як наука про свідомість. 2. Ф. Бекон: емпірична методологія та індуктивна логіка і їхнє значення для розвитку експериментальної науки. 3. Вчення про душу і тіло в дуалізмі Р. Декарта. Вчення про рефлекс, психофізичний паралелізм. Вчення про афекти і свободу Б. Спінози. Епіфеноменалізм Т. Гоббса. 4. Закладання основ емпіричної психології у вченні про пізнання Дж. Локка. Монадологія Г. Лейбніца.	2	2
6	Тема 6. Психологічні ідеї Просвітництва. 1. Психологічні погляди філософів епохи Просвітництва (Е. Кондільяк, Ж. Кондорсе, Вольтер, Д. Дідро, П.-Ж. Кабаніс, Ж. Ламетрі, Ж.-Ж. Руссо та інші). 2. Асоціанізм Д. Гартлі, Д. Прістлі. 3. “Бути – значить бути сприйнятим” – Дж. Берклі. Поширення принципу асоціацій на процес пізнання Д. Юмом. 4. Психологічні погляди німецьких філософів: І. Кант, І. Фіхте, Ф. Шеллінг, Г. В.-Ф.Гегель, Л. Фейєрбах. 5. Прогресивні психологічні концепції США.	2	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЇ ЯК САМОСТІЙНОЇ НАУКИ			
7	Тема 7. Розвиток психології у XIX ст.: природничо-наукові передумови зародження психології як самостійної науки (розвиток експериментальної психології). 1. Розвиток асоціативної психології: класичні теорії асоціанізму. Т. Браун. Дж. Мілль. 2. Розвиток експериментальної психології: біологічний детермінізм. Основні положення вчення Ч. Дарвіна. Зоопсихологія. 3. Розвиток порівняльної психології: психіка тварин і психіка людини. Дж. Романес. Закон «економії» Ллойд–Моргана. Варіативність поведінки. Теорія тропізмів. Ж. Леб. 4. Розвиток психофізики, психофізіології, диференціальної психології, психометрії: зародження психофізики. Е. Г. Вебер. Основи психофізики Г. Т. Фехнера; психічні процеси. Ф. К. Дондерс. Основні положення психофізіології Г. Л. Гельмгольца. Психіка як регулятор поведінки. Е. Пфлюгер.	2	-
8	Тема 8. Розвиток психології у XIX ст.: розгалуження психологічної науки. 1. «Психологія народів» В. Вундта.	2	-

	2. Психіатрія. Ж. М. Шарко. Психоневрологія. Т. А. Рібо. П. М. Ф. Жане. Психотехніка. Х. Мюнстерберг. 3. Розвиток експериментальної психології як підґрунтя для наукової оцінки ефективності реабілітаційних втручань. 4. Створення першої експериментальної лабораторії. В. Вундт. Проблеми індивідуальних розходжень. Ф. Гальтон; розвиток тестології. Д. М. Кеттел; діагностика розумового розвитку. А. Біне. Ч. Е. Спірмен. В. Штерн. 5. Передумови виділення вікової психології в самостійну галузь: психологія розвитку (дитяча і педагогічна психологія). Педологія як наука про дітей. Г. С. Холл. Методи вивчення психічного розвитку дітей. А. Гезелл. 6. Поява санаторних систем як перших установ з елементами психологічної реабілітації.		
9	Тема 9. Розвиток психології до періоду відкритої кризи (60-ті роки XIX ст. – 10-ті роки XX ст.). Структуралізм. Функціоналізм. 1. Програми створення нової, дослідної психології: В. Вундт – засновник експериментальної психології. Програма емпіричної психології. Ф. Brentano. Програма побудови психології як науки про поведінку. І. М. Сеченов. 2. Структуралізм. Вюрцбургська школа структуралізму Е. Тітченера. 3. Функціоналізм. К. Штумпф. Функціоналізм в американській психології. Ф. Brentano. У. Джемс. Чикагська школа функціоналізму. Колумбійська школа функціоналізму. 4. Французька соціологічна школа. Е. Дюркгейм та Л. ЛевіБрюль. Психологічна школа Т. Рібо. Психіка і свідомість у дослідженнях гіпноложів школи А. Льебо, школи Ж. Шарко.	2	-
10	Тема 10. Розвиток психології періоду відкритої кризи (10-ті роки XX ст. – сер. 30-х років XX ст.). Біхевіоризм. Гештальтпсихологія. 1. Розуміння психології як науки про поведінку: Дж. Уотсон. 2. Необіхевіоризм Е. Толмена і його вчення про проміжні перемінні. 3. Оперантний біхевіоризм Б. Скінера. 4. Можливості біхевіористичного підходу у зміні поведінкових патернів. 5. Гештальт-теорія як реакція проти атомізму традиційної психології. Дослідження М. Вертгеймером “продуктивного мислення”. Гештальтистський “тріумвірат”. 6. Гештальтпідходи до інтеграції переживань та зцілення травм. 7. Дослідження закономірностей сприймання та інсайту (В. Келер). 8. Неогештальтизм. Психологія мотивації, почуттів, волі, особистості: К. Левін.	2	-
11	Тема 11. Розвиток психології періоду відкритої кризи (10-ті роки XX ст. – сер. 30-х років XX ст.). Психоаналіз. Неофрейдизм XX ст. 1. Психоаналіз як теорія особистості; як метод лікування; психологічна школа (З. Фрейд). 2. Психоаналіз і робота з травмою (досвід Фрейда з пацієнтами Першої світової війни). 3. Неофрейдизм. Індивідуальна психологія й функціональна телеологія А. Адлера. Аналітична психологія К. Г. Юнга. А. Фрейд. 4. Неофрейдизм. Г. Олпорт. Г. Мюррей. Е. Еріксон. «Его-психологія». 5. Неофрейдизм. Анатомія невротичної особистості К. Хорні.	2	-

	Фрейдомарксизм В. Райха. Психотерапія О. Ранка. 6. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Г. Салліван. Е. Берн.		
12	Тема 12. Розвиток психології у XX ст.: психологічні напрями д./п. XX ст. 1. Гуманістична психологія: Г. Олпорт, А. Маслоу, К. Роджерс. 2. Когнітивна психологія: Дж. Міллер. У. Найссер. Генетична психологія. Ж. Піаже. 3. Розвиток екзистенційної психології. Р. Мей. Філософські основи гуманістичної психології Л. Джендлін. Людина в пошуках справжнього сенсу. В. Франкл. 4. Трансперсональна психологія. С. Грофф, Х. Грофф. Роль духовних практик у відновленні особистості.	2	-
13	Тема 13. Розвиток психології у XX ст.: психологія радянського періоду. 1. Психологічні ідеї біхевіористського спрямування І. Павлова та В. Бехтерева. 2. Культурно-історична теорія, дефектологія, педагогічна психологія в працях Л. Виготського. Школа Виготського. 3. Діяльнісний підхід С. Рубінштейна. 4. Внесок Бехтерева і Лурії у формування систем психологічної допомоги постраждалим від війни. 5. Напрямки розвитку радянської психології: загальна психологія, дитяча, педагогічна, соціальна і тощо. Ідеологічний тиск на психологію радянського періоду. Здобутки психології радянського періоду.	2	-
14	Тема 14. Розвиток психології в Україні. 1. Психологічні погляди філософів епохи Київської Русі. Психологія в “братських школах”. 2. Післявоєнний розвиток ідей психологічної допомоги в Україні. 3. Психологічні погляди І. Вишенського. Г. Сковорода про душу і світ. Психологія в Києво-Могилянській академії. І. Гізель, С. Яворський. 4. Вчені-психологи у Львівському університеті: Ю. Охорович, С. Балей. 5. Розвиток української психології в радянський період: Харківська школа (Гальперін, Запорожець, Божович та інші); Дефектологія – І. Соколянський та В. Мешеряков; Історія психології – В. Роменець, Г. Костюк. 6. Психологія українських психологів західної діаспори: О. Кульчицький. 7. Проблеми становлення сучасної української психології. Інтеграція історичних ідей в сучасну українську психореабілітаційну практику.	2	-
	Всього	28	6

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Історія психології» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді доповідей, есе, презентацій.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Предмет, методологія та етапи розвитку історії психології. 1. З'ясуйте провідні проблеми психології, які розв'язувалися на кожному історичному етапі її розвитку (розкриваючи при цьому їх закономірну зміну). 2. Ураховуючи загальну періодизацію становлення психології як науки, здійсніть в історичній послідовності аналіз відомих Вам першоджерел. 3. Назвіть основні принципи історіографії психологічних досліджень 4. Чому Г. Еббінгауз сказав про психологію: «У неї велика передісторія, проте дуже коротка історія»? Чи погоджуєтеся Ви з такою думкою? Відповідь аргументуйте.	4	6
2	Тема 2. Психологія Стародавнього світу. 1. Поясніть тлумачення душі в Упанішадах, Магабгараті, Дгаммападді, Бхагавадгіті. 2. Підготуйте індивідуальні повідомлення на тему: • «Нірвана і нестримана чуттєвість як засади психології у Стародавній Індії»; • «Психологія космополітизму та антагоністична психологія Стародавнього Сходу»; • «Пізнньоведійська психологія як завершення психології вед»; • «Вчення про карму та її вплив на долю»; • «Етичні спрямування даосизму і конфуціанства. Дао як еталон поведінки».	4	6
3	Тема 3. Психологія Античності 1. Назвіть спільне і відмінне у теоріях Геракліта та Демокріта. 2. Підготуйте повідомлення на тему: • «Розвиток психології в епоху еллінізму»; • «Мікрокосмос і макрокосмос – провідна психологічна проблема античності»; • «Тотемізм і фаталізм, табу і ритуали, метемпсихоз і метаморфози та їх роль у виникненні уявлень про душу»; • «Майєвтика як метод пізнання інтелекту». 3. Проаналізуйте психологічні погляди Аристотеля, Ксенофонта, Платона на гармонійну єдність внутрішнього і зовнішнього.	4	6
4	Тема 4. Психологічні вчення Середньовіччя та епохи Відродження. 1. Визначте хронологічні межі та істотні характеристики періоду гуманістичного Відродження. 2. Підготуйте доповідь на тему: • «Душа і Вище існування як вихідна позиція середньовічної психології»; • «Символізм середньовічного світогляду і характер психологічного мислення»; • «“Я” та “інші” – психологічні принципи Відродження».	6	6

	3. Що призвело до виникнення теорії двох істин, яка отримала широке розповсюдження в Європі? Розкрийте її зміст, який був сформульований арабським ученим Ібн - Сіною (XI ст.). 4. В працях мислителів епохи Відродження вперше людина усвідомлюється і розглядається такою, якою вона є насправді: не носієм гріховності, а як вища цінність і онтологічна реальність. Такий підхід вказує на те, що західноєвропейська культура епохи Відродження була спрямована на утвердження поваги до гідності і розуму людини, її права на земне щастя, вільний вияв природних людських почуттів і здібностей. У цьому полягав новий погляд на людину. Проілюструйте зазначене добіркою висловів афористичного змісту, які належать гуманістам епохи Відродження. Наприклад: «Сутність людини виражається в її творчій діяльності», «Мудрість є дочка досвіду» (Леонардо да Вінчі).		
5	Тема 5. Психологія епохи Нового часу. 1. Визначте зміст понять «рефлекс», «сенсорно-асоціативні процеси», «психофізіологія» через змістовний аналіз провідних психологічних учень XVII ст. 2. Підготуйте повідомлення на тему: «Страждання і самодостатність людини у психологічних ученнях XVII ст.»; «Проблеми емпіричного пізнання у працях Ф. Бекона»; «Ідеї педагогічної психології Дж. Локка». 3. Поясніть, чому Дж. Локка називають «батьком» емпіричної психології? Які рівні пізнання виділяє Локк?	6	6
6	Тема 6. Психологічні ідеї Просвітництва 1. Які ідеї Дж. Локка були розвинуті в теорії Джорджа Берклі? 2. Підготуйте повідомлення на тему: «Механіка та її вплив на формування наукових ідей»; «Антропологічна психологія І. Канта». 3. Визначте особливості психологічних поглядів французьких матеріалістів XVIII ст. (К. Гельвецій, Д. Дідро, Ж. Ламетрі, Ж. Руссо). 4. Поясніть феноменологічний принцип психології Просвітництва. 5. Вкажіть авторів наведених нижче висловлювань. Які ідеї цих філософів відображені в поданих висловлюваннях? • Свобода – це усвідомлена необхідність. • Бути – значить бути у сприйнятті. • Я мислю, а значить – існую.	6	6
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЇ ЯК САМОСТІЙНОЇ НАУКИ		
7	Тема 7. Розвиток психології у XIX ст.: природничо-наукові передумови зародження психології як самостійної науки (розвиток експериментальної психології). 1. Розкрийте основні методологічні засади провідних психологічних напрямів XIX ст. 2. Укладіть порівняльну таблицю: «Становлення експериментальної психології: дослідження Г. Т. Фехнера, Е. Г. Вебера, Г. Гельмгольца» . 3. Підготуйте доповідь на тему: • «Біологічне та соціальне як ключові поняття психології XIX ст.»;	6	8

	«Предтечі провідних психологічних галузей XIX ст.».		
8	Тема 8. Розвиток психології у XIX ст.: розгалуження психологічної науки. 1. Ознайомтеся з біографіями Ф. Гальтона, Г. С. Холла, К. Бюлера. 2. Ознайомтеся з біографіями А. Біне, В. Вундта, М. Мід. 3. Визначте провідні теми досліджень Лейпцігської лабораторії. 4. Визначте завдання і методи психології народів за В. Вундтом «Завдання і методи психології народів».	4	10
9	Тема 9. Розвиток психології до періоду відкритої кризи (60-ті роки XIX ст. – 10-ті роки XX ст.). Структуралізм. Функціоналізм. 1. Ознайомтеся з біографіями Ф. Brentano, У. Джемса, В. Дільтея, Дж. Дьюї, Л. Леві-Брюля. 2. Визначте особливості експериментального дослідження мислення представниками Вюрцбургської школи психології.	4	10
10	Тема 10. Розвиток психології періоду відкритої кризи (10-ті роки XX ст. – сер. 30-х років XX ст.). Біхевіоризм. Гештальтпсихологія. 1. Ознайомтеся з біографіями М. Вертгеймера, В. Келера, К. Левіна, Е. Ч. Толмена, Дж. Уотсона. 2. Визначте принципи гештальтпсихології за М. Вертгеймером. 3. Назвіть основні завдання гештальтпсихології за В. Келером. 4. Поясніть, чому біхевіористи вважають поведінку об'єктивним критерієм дослідження психіки (за Е. Толменом).	4	10
11	Тема 11. Розвиток психології періоду відкритої кризи (10-ті роки XX ст. – сер. 30-х років XX ст.). Психоеаналіз. Неофрейдизм XX ст. 1. Ознайомтеся з біографіями З. Фрейда, А. Адлера, К. Г. Юнга, Е. Фромма 2. Ознайомтеся з біографіями Г. Олпорта, О. Ранка, В. Райха, Г. Саллівана, К. Хорні, Е. Еріксона, А. Фрейд. 3. Ознайомтеся з працею З. Фрейда «Тотем і табу» та складіть до неї письмову анотацію (2-3 стор.). 4. Розгляньте історичний випадок, коли психологічні дослідження порушували етичні норми (наприклад, експеримент Мілграма). Проаналізуйте, як би гуманістичний підхід змінив підхід до дослідження. Підготувати доповідь: Дослідження ідей про свободу особистості в класичних психологічних концепціях.	4	10
12	Тема 12. Розвиток психології у XX ст.: психологічні напрями д.п. XX ст. 1. Ознайомтеся з біографією А. Маслоу, Г. Олпорта, Ж. Піаже, К. Роджерса, В. Франкла. 2. Ознайомтеся з працею В. Франкла «Людина в пошуках справжнього сенсу» та складіть до неї письмову анотацію (2-3 стор.).	4	8
13	Тема 13. Розвиток психології у XX ст.: психологія радянського періоду. 1. Ознайомтеся з біографіями В. М. Бехтерева, І. П. Павлова, Л. С. Виготського, О. Р. Лурія, Б. В. Зейгарник, Б. М. Теплова, Б. Г. Ананьєва, Д. Б. Ельконіна, Л. І. Божович. 2. Здійсніть аналіз впливу провідних зарубіжних психологічних шкіл XX ст. на розвиток радянської психології. 3. Визначте провідні психологічні напрями і школи радянської психології. 4. Зробіть порівняльний аналіз ідей гуманізму та демократичних цінностей у	4	8

	теоріях К. Роджерса та А. Маслоу. Як їхні підходи можуть впливати на професійну поведінку сучасного психолога?		
	Підготувати доповідь: Еволюція уявлень про права та свободи людини у психологічних теоріях		
14	Тема 14. Розвиток психології в Україні. 1. Підготуйте доповідь на тему: «Вплив зарубіжної психології на розвиток психологічних досліджень в Україні». «Л. С. Виготський і “Харківська школа” у психології»; «Етапи розвитку психології в Україні». - Сталий розвиток суспільства: психологічний вимір у контексті історії психології 2. Визначте тенденції розвитку сучасної психології. 3. Розробіть міні-проект на тему: <i>"Вплив психічних явищ на професійну діяльність: історичний та сучасний погляди"</i> . Зробіть порівняння сучасних підходів до вивчення психічних явищ з підходами класичних психологічних шкіл.	4	8
	Всього	64	108

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Види контролю	Складові оцінювання	
	Для іспиту	Для заліку
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних (лабораторних) занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача тощо.	50%	100%
підсумковий контроль	50%	

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, есе, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік, іспит
--	---

Питання до екзамену

- Предмет, завдання, періодизація історії психології.
- Методи, що використовуються в історії психології.
- Періодизація історії психології. Вплив філософії на розвиток психології.
- Зародження поглядів на душу в межах міфологічних і релігійних поглядів.
- Психологічні погляди у Стародавній Індії.
- Тлумачення душі і свідомості в буддизмі і джайнізмі (проблема самосвідомості).
- Психологічні аспекти вчень, філософських шкіл у Стародавній Індії.
- Стародавній Китай: своєрідність трактування душі, особистості та її морального розвитку.
- Душа у трактуванні натурфілософів. Геракліт про душу.
- Піфагорійський союз і зміна уявлень про душу.
- Моральна психологія Сократа.
- Психологічні ідеї у філософській системі Платона.
- Вчення про ейдоси Демокріта.
- Психологічні ідеї Епікура.

15. Внесок Арістотеля в розвиток психології.
16. Психологічні погляди античних лікарів. Гуморальна психологія.
17. Арабомовний світ. Проблема подвійної істини. Ібн-Сіна як філософ та лікар
18. Ібн-Рошд: учення про душу та її волю.
19. Патристика: проблема душі, пізнання, свобода волі.
20. Схоластика. Психологія і теологія Фоми Аквінського.
21. Роджер Бекон – ідея дослідного пізнання душі. Боротьба номіналізму і реалізму.
22. Проблема душі і розвитку особистості у П. Абеляра та А. Августина. «Бритва» Вільяма Оккама.
23. Психологічні погляди епохи Відродження.
24. Ф. Бекон: емпірична методологія та індуктивна логіка, їх значення для розвитку експериментальної науки.
25. Вчення про душу і тіло в дуалізмі Р. Декарта. Вчення про рефлекс, психофізичний паралелізм.
26. Вчення про афекти і свободу Б. Спінози. Епіфеноменалізм Т. Гоббса.
27. Закладання основ емпіричної психології у вченні про пізнання Дж. Локка.
28. Монадологія Г. Лейбніца. Асоціанізм Д. Гартлі, Д. Прістлі.
29. Поширення принципу асоціацій на процес пізнання Д. Юмом. Дж. Берклі.
30. Психологічні погляди філософів епохи Просвітництва (Е. Кондільяк, Ж. Кондорсе, Вольтер, Д. Дідро, П. Ж. Кабаніс, Ж. Ламетрі, Г. Гете та інші).
31. Психологічні погляди німецьких філософів І. Кант, Й. Фіхте.
32. Психологічні погляди німецьких філософів: Ф. Шеллінг, Г. В. Ф. Гегель, Л. Фейєрбах.
33. Розвиток асоціанізму у ХІХ ст. (Г. Спенсер, Дж. Міль, Т. Браун).
34. Вплив фізіології на розвиток психології. Створення фізіології ВНД.
35. Природничо-наукові передумови розвитку експериментальної психології. Дослідження І. Мюллера, Г. Гельмгольца.
36. Дарвінізм. Ч. Дарвін.
37. Френологія.
38. Психофізика. Відкриття Г. Фехнером та Е. Вебером основного психофізичного закону.
39. Програми створення нової, дослідної психології.
40. Структуралізм: загальна характеристика психологічного напрямку.
41. В. Вундт – засновник експериментальної психології.
42. Програма емпіричної психології Ф. Brentano.
43. Предтечі функціоналізму.
44. Функціоналізм: загальна характеристика психологічного напрямку.
45. Програма побудови психології як науки про поведінку І. Сеченова.
46. Психологія «потoku свідомості» У. Джемса.
47. Теорія емоцій Джемса–Ланге. «Форми життя» Е. Шпрангера.
48. Екзистенційна психологія особистості В. Франкла.
49. Розвиток клінічної психології.
50. Розвиток психології бізнесу і реклами.
51. Розвиток індустріально-організаційної психології. Х. Мюнстерберг.
52. З. Фрейд і його вчення про несвідоме. Пансексуалізм і психоаналіз.
53. Психоаналіз як теорія особистості.
54. Психоаналіз: «відступники» і «послідовники».
55. Індивідуальна психологія А. Адлера. Аналітична психологія К. Г. Юнга.
56. Анатомія невротичної особистості. К. Хорні. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма.

57. Розуміння психології як науки про поведінку: Дж. Уотсон.
58. Предтечі біхевіоризму.
59. Необіхевіоризм Е. Толмена. Оперантний біхевіоризм Б. Скіннера.
60. Гештальтпсихологія: загальна характеристика психологічного напрямку.
61. Гештальт-теорія як реакція проти атомізму традиційної психології.
62. Дослідження М. Вертгеймером «продуктивного мислення».
63. Гештальтистський «тріумвірат». Дослідження законів сприймання та інсайту (В. Келер).
64. Неогештальтизм. Психологія мотивації, почуттів, волі, особистості: К. Левін.
65. Гуманістична психологія: загальна характеристика психологічного напрямку.
66. Філософські основи гуманістичної психології.
67. Проблема самореалізації та ієрархії потреб в концепції А. Маслоу. «Я-концепція» та «індерикивна» центрована на клієнті психотерапія К. Роджерса.
68. Теорія особистісних конструктів Дж. Келлі. Факторна теорія особистості. Р. Кеттел.
69. Когнітивна психологія: загальна характеристика психологічного напрямку.
70. Критика теорії егоцентризму Д. Х'юзом та М. Дональдсон.
71. Розвиток української психології в радянський період.
72. Харківська школа. Дефектологія – І. Соколянський та В. Мещеряков.
73. Історична психологія. Психологічні погляди В. Роменця.
74. Г. Костюк як учений та його внесок у розвиток української психології
75. Розвиток психології в Україні після 1991 року.
76. Університетська психологія (60–80-ті роки XIX ст.).
77. Розвиток радянської психології у 90-х роках XIX ст. – 20-х роках XX ст.
78. Розвиток радянської психології у 20–40-х роках XX ст.
79. Розвиток радянської психології у другій половині XX ст.
80. Проблеми становлення сучасної української психології.
81. Розвиток української психології з давніх часів і до кінця XVIII ст.
82. Психологічні ідеї біхевіористського спрямування І. Павлова та В. Бехтерева.
83. Культурно-історична теорія, дефектологія, педагогічна психологія у працях Л. Виготського.
84. Психологічні погляди філософів епохи Київської Русі. Психологія у «братських школах».
85. Психологія східнослов'янського передвідродження і Відродження.
86. Розвиток психології в Україні у XVII столітті.
87. Розвиток української психології у XVIII столітті.
88. Психологічні погляди Г. Сковороди.
89. Психологія в Києво-Могилянській академії. І. Гізель, С. Яворський.
90. Розвиток української психології у XIX–XX ст. Внесок С. Балея у розвиток вітчизняної психології.

8. ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРДВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

(поточний контроль, підсумковий контроль, загальний результат оцінювання)

ЕКЗАМЕН

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток

			оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	30
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	10
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен			50
Загальний результат оцінювання			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **екзамен** (максимум 50 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 30 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 6;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 10 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переведу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 10- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ЗА ЕКЗАМЕН (максимум 50 балів)

Рівень знань оцінюється:

- від 40 до 50 балів - студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки;
- від 30 до 40 балів - студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді;
- 20 - 30 балів - студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.
- 10 - 20 балів - володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- 0 - 10 балів - володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.

ЗАЛІК

Поточний контроль			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	60
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	20
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	20

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

Разом балів за поточний контроль	100
<i>Загальний результат оцінювання</i>	100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **залік** (максимум 100 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 60 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 12;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 20 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що вноситься на самостійне вивчення, для переведу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 20- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

9. КРИТЕРІЇ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для екзамену / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до

самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗА РІЗНИМИ ШКАЛАМИ

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	FX	незадовільно	не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Євдокімова О. О. Історія психології : навч. посіб. ; Вид. друге, допов. Харків : Константа, 2020. 320 с.
2. Ковальчук З. Я. Історія психології: курс лекцій. Частина 2: для студентів спеціальностей «Психологія», «Практична психологія». Львів: ЛьвДУВС, 2013. 344 с.
3. Коханова О.П. Історія психології : від античності до початку XX ст. Київ : НВП Інтерфейс. 2016. 235 с.
4. Махній М. М. Історія психології: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім “Слово”, 2016. 472 с.
5. Тертична Н.А. Історія психології. Київ: Книга плюс. 2018. 352 с.
6. Токарева Н. М. Історія психології: від витоків до епохи Просвітництва : підручник для здобувачів освіти ступеня бакалавра освітньо-професійної програми 053 Психологія. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2022. Частина I. 384 с.
7. Хомуленко Т.Б., Крамченкова В.О., Нестеренко М.О., Шукалова О.С., Фельдман Ю. І. Історія психології: психосоматичний підхід: навч.-метод. посіб. Харків : Діса-плюс, 2016. 184 с.

Допоміжна

8. Берн Е. Ігри, у які грають люди. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 256 с.
9. Корольчук М.С., Криворучко П.П. Історія психології: Навч. посібник: К.:Ельга, Ніка-Центр,

2010. 248 с.

10. Роменець В. А. Історія психології : Стародавній світ, Середні віки, Відродження : навч. посіб. К. : Либідь, 2005. 916 с. : іл.
11. Роменець В. А. Історія психології: XVIII століття : епоха Просвітництва : навч. посіб. К. : Либідь, 2006. 1000 с. : іл.
12. Роменець В. А., Маноха І. Історія психології XX століття. Київ : Либідь. 2011. 990 с.
13. Становлення психологічної думки в Україні: провідні ідеї та історія розвитку : колективна монографія / В. В. Турбан, Л. З. Сердюк, Ю. Т. Рождественський [та ін.] ; за ред. В. В. Турбан. К.-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 306 с.
14. Хорні К. Невротична особистість нашого часу (The Neurotic Personality of our Time), 1937. / пер. з англ. і примітки А. І. Фета. Philosophical arkiv, Nyköping (Sweden), 2016. 186 с.
15. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. К.: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 160 с.
16. Фройд З. Вступ до психоаналізу. Лекції. К.: Основи, 2015. 422 с.
17. Фройд З. По той бік принципу задоволення. Львів : Фоліо, 2019. 160 с.
18. Фройд З. Тотем і табу. Харків: Фоліо, 2019. 267 с.
19. Фром Е. Мати або бути. К.: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2020. 304 с.
20. Чебикін О. Я. Історія становлення психологічних наукових шкіл на півдні України (XIX-XX ст.) : Монографія / О. Я. Чебикін, І. М. Пивоварчик. Одеса : Видавець Черкасов, 2007. 320 с.
21. Щербакова І. М. Практикум з історії психології : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. 160 с.
22. Юнг К. Г. Аналітична психологія. Львів : Астролябія, 2018. 608 с.
23. Юнг К. Г. Архетип і колективне несвідоме. Львів : Астролябія, 2018. 608 с.

Інформаційні ресурси

24. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. URL: https://mgu.edu.ua/science_library
25. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
26. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>
27. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
28. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL: <http://odnb.odessa.ua/>